

GAB-257-258

Seat No. _____

B. A. (Sem. V) Examination

November/December - 2015

Sanskrit : CC-510

(१) कुमारसंभवम् सभीक्षात्मक अध्ययन (सर्ग-१थीप) निबंध,
छंदो-नियत, नियत निबंधो)

(२) (१) अमरुशतकम् - श्लोक-१-५० (२) अचूस्वधिप्रकरणम्।
(Optional)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

(१) कुमारसंभवम् सभीक्षात्मक अध्ययन (सर्ग-१थीप) निबंध,
छंदो-नियत, नियत निबंधो)

१ कुमारसंभवम्-नो साहित्यप्रकार यर्यो. १४

अथवा

कुमारसंभवम्-ना सर्ग-उनुं रसदर्शन करो.

२ कुमारसंभवम्-नो केन्द्रवर्ती संदेशनी सविस्तर यर्यो करो. १४

अथवा

कुमारसंभवम् सर्ग-पनुं रसदर्शन करो.

૩ કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો.

૧૪

(૧) સંસ્કૃતમાં સ્તોત્ર સાહિત્ય

(૨) આદિકાવ્ય રામાયણ.

૪ ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો.

૧૪

(૧) ઉપમા કાલિદાસસ્ય।

(૨) કાલિદાસની કૃતિઓનો પરિચય કરાવો.

(૩) શિખરિણી છંદનું લક્ષણ, બંધારણ અને ઉદાહરણ સહ સમજાવો.

(૪) મન્દાક્રાન્તા છંદનું લક્ષણ, બંધારણ અને ઉદાહરણ સહ સમજાવો.

૫ કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં જણાવો.

૧૪

(૧) અનુષ્ટુપ્ છંદનું લક્ષણ સમજાવો.

(૨) છંદના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા-ક્યા ?

(૩) કુમારસંભવમૂના કેટલા સર્ગ પર મલ્લિનાથે ટીકા લખી છે?

(૪) કુમારસંભવમૂના પ્રથમ પાંચ સર્ગનાં નામ જણાવો.

(૫) પાર્વતીનું નામ અપર્ણા શાથી થયું ?

(૬) મહાકાવ્યમાં પ્રધાનરસનાં નામ જણાવો.

(૭) પાર્વતીના માતા-પિતાનું નામ જણાવો.

(૮) કુમારસંભવ મહાકાવ્યનો પ્રારંભ શ્લોક જણાવો.

(૯) કામદેવને પુષ્પધન્વા શા માટે કહે છે ?

(૧૦) કુમાર કાર્તિકેયના જન્મની શા માટે જરૂરી હતી.?

(૧૧) ત્રયી સાંખ્ય યોગ: પશુપતિમતં વૈષ્ણવમિતિ। લક્ષણ સહિત
છંદ જણાવો.

(૧૨) કુમારસંભવમ્ - શીર્ષકનો અર્થ જણાવો.

(२) (१) अमरुशतकम् - श्लोक-१-५० (२) अचूतसन्धिप्रकरणम्।

(Optional)

१ कोष्ठपश्च २२ श्लोकीनो अनुवाद करो. १४

(१) एकस्मिन् सयने पराङ्गमुखतया वीत्तोत्तरं ताम्यतो-

रन्योन्य हृदयेस्थितेऽप्यनुनये संरक्षन्तो गौरवम्।

दम्पत्योः शनकैरपाङ्गवलान्यश्रीभवश्चाक्षुषो-

र्भग्नो मानकलिः सहासरभसं व्यावृत्तकण्ठग्रहः॥

(२) शून्यं वासागृहं विलोक्य शयनादुत्थाय किञ्चित्

शनैर्निद्राव्यङ्गमुपागतस्य रुचिरं निर्वर्ण्यपत्युर्मुखं ।

विस्रब्धं परिचुम्बव्य जातपुलकामालोक्य गण्डस्थली

लडजानम्रमुखी प्रियेण हसता बाला चिरं चुम्बिता॥

(३) निःशेषच्युत चन्दनं स्तनतटं निर्मृष्टरागोडधरो

नेत्रे दूरमञ्जने पुलकिता तन्वी तवेयं तनुः।

मिथ्यावादिनी ! दूति ! बान्धवनन स्याज्ञातपीडागम

वार्यीं स्नातुमितो गतासि न पुनस्तस्याधमस्यान्तिकं॥

(४) सुप्तोऽयं सखि, सुप्यतां दूति गताःसख्यः ततोऽन्तरं

प्रेमावेशितया मया सरलया न्यस्तं मुखं तन्मुखे ।

ज्ञातेडलीक निमीलने नयनयोः धूर्तस्य रमाशचतो

लज्जासीन् मम तेन साप्यपद्धता तत्कालयोम्मै क्रमैः॥

(५) बालेनाथ विमुञ्च मानिनिरुषं रोषान्मया किंकृतं ।
खेदोडस्मासु न मेडपराध्यति भवान् सर्वपराधामयि ।
तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा कस्याग्रतो रुधते ।
नन्वेतन्मम का तवास्मि दयिता नास्मि इति रुधतो ॥

(६) इदं कृष्णं कृष्णं प्रियतम ! तनु श्वेतमय किं
गमिष्यामो यामो भवतु गमतेनाथ भवतु ।
पुरा येनैव में चिरमनुसृता चित्तपद्वी
स एवान्यो जातः सखि ! परिचिता कस्य पुरुषाः ॥

(७) प्रासादे सा दिशि दिशि च सा पृष्ठतः सा
पुरः सा पर्यङ्के सा पथि पथि च सा तद्वियोगातुरस्य ।
हंहो चेतः प्रकृतिरपरा नास्ति में कापि सा सा
सा सा सा सा जगति सकले कोडयंमद्वैतवादः ॥

२ भुक्तक काव्यनुं स्वरुप सभञ्जवी अभरुनुं भुक्तक कवि तरीके १४
भूल्यांकन करो.

अथवा

अमरुशतकम् ना आधारे नायक-नायिकाना प्रकारो विशे नोध
लपो.

૩ (અ) ગમે તે બે સૂત્રો સમજાવો.

૦૭

(૧) ઇકોચળચિ। ૬-૧-૭ ॥

(૨) આદ્-ગુણઃ। ૬-૧-૮૭ ॥

(૩) પૂર્વત્રાસિદ્ધમ્। ૮-૨-૧૧ ॥

(૪) તપરસ્ત્કાલસ્ય। ૧-૧-૭૦ ॥

(૫) ઉપદેશોઽજનુનાસિકઙ્ ૧-૩-૨ ॥

(બ) ગમે તે બે સંધિસૂત્ર પ્રમાણે સમજાવો.

૦૭

(૧) ગઙ્ગોદકમ્ ।

(૨) નાયકઃ ।

(૩) દેવૈશ્વર્યમ્ ।

(૪) કૃષ્ણર્હિઃ ।

૪ ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે)

૧૪

(૧) અમરુનું જીવન

(૨) અમરુશતકમાં શૃંગારરસ

(૩) મુક્તકનાં લક્ષણો

(૪) અમરુની કાવ્યશૈલી.

૫ નીચેનામાંથી સાત પ્રશ્નોનાં એક-બે વાક્યોમાં જવાબ લખો.

૧૪

(૧) અમરુશતકમાં શ્લોકોની સંખ્યા કેટલી છે?

(૨) અમરુના જીવન વિશેની કથા કોની સાથે સાંકળી લેવામાં આવી છે ?

- (૩) અમરુશતકનાં સંસ્કરણો કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ?
- (૪) પ્રિયતમા પોતાના પતિ ઉપર કેવી રીતે ગુસ્સો કરે છે ?
- (૫) પરદેશ જઈ રહેલા નાયકની નાયિકા પોતાના હૃદયને શી ટકોર કરે છે ?
- (૬) પાણિનિ પછીના વૈયાકરણીઓના નામ જણાવો.
- (૭) 'વૃદ્ધિ' સંજ્ઞા કરતું સૂત્ર જણાવો.
- (૮) વેદના છ અંગોમાં વ્યાકરણનું સ્થાન કયું છે ?
- (૯) 'ટિ' સંજ્ઞા કોની થાય છે ?
- (૧૦) 'ઈક્' સંજ્ઞામાં ક્યા-ક્યા વર્ણો આવે છે ?
- (૧૧) ધાતુ કોને કહેવાય ?
- (૧૨) ઉપસર્ગ એટલે શું ? કોઈપણ ચાર ઉપસર્ગ જણાવો.
